

Obsah

strana:

OBSAH	3
ÚVODEM	9
1 ZÁKLADNÍ POJMY	11
1.1 Formy a techniky vedení účetnictví	11
1.2 Vývoj účetních forem a technik	16
1.2.1 <i>Podstata a příčiny změn technologie vedení účetnictví</i>	16
1.2.2 <i>Revoluční změny v technologii vedení účetnictví</i>	18
1.2.2.1 <i>Přepisovací formy</i>	19
1.2.2.2 <i>Propisovací forma</i>	20
1.2.2.3 <i>Mechanizace účetnictví</i>	21
1.2.2.4 <i>Automatizace účetnictví</i>	22
2 DOPADY VYUŽÍVÁNÍ ICT NA ÚČETNICTVÍ	26
2.1 Změny v tradičním chápání vedení účetnictví	26
2.1.1 <i>Definice okamžiku splnění povinnosti vést účetnictví</i>	26
2.1.2 <i>Změna role a náplně práce účetních</i>	27
2.1.3 <i>Změna formy a významu účetních knih</i>	27
2.1.4 <i>Nový přístup k průkaznosti a auditu</i>	28
2.1.5 <i>Nové dimenze integrace informačních systémů</i>	29
2.1.6 <i>Rizika spojená s formou účetních záznamů a způsobu jejich zpracování a uložení</i>	30
2.2 Technické snímání údajů o účetní operaci	30
2.3 Elektronický účetní doklad	31
2.4 Elektronický podpis	33
2.4.1 <i>Technické předpoklady a řešení EP</i>	33
2.4.2 <i>Právní řešení elektronického podpisu</i>	36
2.4.3 <i>Uplatnění EP v účetnictví</i>	39
2.4.4 <i>Uplatnění EP v komunikaci s úřady</i>	42

3 ANALÝZA POŽADAVKŮ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ ČR NA ÚČETNICTVÍ VEDENÉ POČÍTAČEM.....	50
3.1 Postavení účetnictví v podnikových informačních systémech	50
3.2 Jednotlivé etapy právní regulace vedení účetnictví v ČR.....	51
3.2.1 <i>Minulá právní úprava (1972 – 1992)</i>	53
3.2.2 <i>Právní úprava platná v letech 1992 – 2001</i>	54
3.2.3 <i>Novela zákona o účetnictví platná od 1.1.2002</i>	59
3.2.3.1 Účetní záznam	59
3.2.3.2 Projektčně-programová dokumentace	61
3.2.3.3 Provádění oprav v účetnictví	64
3.2.4 <i>Novela zákona o účetnictví platná od 1.1.2004</i>	66
3.3 Možné (právní) řešení problematiky průkaznosti.....	67
4 HODNOCENÍ A VÝBĚR PROGRAMŮ PRO VEDENÍ ÚČETNICTVÍ	69
4.1 Výběr programu pro vedení účetnictví	69
4.1.1 <i>Obsahová kritéria</i>	70
4.1.1.1 Vhodnost programu pro předpokládané použití.....	70
4.1.1.2 Modularita a otevřenost.....	71
4.1.1.3 Míra a způsob integrace subsystémů.....	72
4.1.1.4 Dokumentace a nápověda (HELP).....	72
4.1.1.5 Uživatelské rozhraní.....	74
4.1.1.6 Míra přizpůsobitelnosti (parametrizace).....	74
4.1.1.7 Naplnění legislativních požadavků.....	75
4.1.2 <i>Systémová (technická) kritéria</i>	75
4.1.2.1 Požadavky na technické vybavení.....	75
4.1.2.2 Podpora práce v počítačové síti	76
4.1.2.3 Ochrana a bezpečnost dat	76
4.1.2.4 Zálohování dat.....	77
4.1.2.5 Technologie tvorby aplikace a použitá databázová technologie	77
4.1.2.6 Údržba a správa systému	78
4.1.3 <i>Obchodní kritéria</i>	78
4.1.3.1 Licenční podmínky	78
4.1.3.2 Instalace	79
4.1.3.3 Zaškolení	79
4.1.3.4 Podpora uživatele.....	79
4.1.3.5 Upgrade (vývoj).....	80
4.1.3.6 Cena.....	80
4.1.3.7 Pověst dodavatelské firmy	81

4.1.3.8	Audit (recenze, posudky).....	82
4.1.3.9	Multikriteriální výběr	82
4.2	Typické nedostatky programů pro vedení účetnictví	85
4.2.1	Vhodnost programu pro předpokládaný způsob jeho použití	85
4.2.2	Míra a způsob integrace subsystémů	86
4.2.3	Opravy a mazání účetních operací, podvojnost	86
4.2.4	Dokumentace návod k použití a help	87
4.2.5	Uživatelské rozhraní a tiskové výstupy	87
4.2.6	Parametrizace funkcí	88
4.2.7	Požadavky na HW a systémový SW	89
4.2.8	Ochrana a bezpečnost dat	89
4.2.9	Zálohování dat	90
4.2.10	Licenční podmínky	90
4.2.11	Upgrade a update	91
4.2.12	Cena	92
4.2.13	Audit programu (hodnocení, posudky)	92
4.3	Co se dá očekávat ve vývoji programů pro vedení účetnictví?	93
4.3.1	Inovace funkcí programů	93
4.3.1.1	Mezinárodní účetní standardy.....	93
4.3.1.2	Automatické zpracování operací	94
4.3.1.3	Centrální dokumentace	94
4.3.1.4	Elektronická distribuce nových verzí.....	94
4.3.1.5	Integrace standardních aplikací	94
4.3.2	Elektronická výměna dokumentů	95
4.3.2.1	Standardní formáty pro výměnu dat	95
4.3.2.2	Elektronický podpis.....	95
4.3.2.3	Oběh a archivace.....	96
4.3.3	Rozvoj informačních a komunikačních technologií	96
4.3.3.1	Vzdálený přístup k aplikacím.....	96
4.3.3.2	Jednotné uživatelské rozhraní	96
4.3.3.3	Podnikání na internetu	97

5	NOVÁ RIZIKA PRO VEDENÍ ÚČETNICTVÍ	98
5.1	Ztráta přístupu k datům	98
5.2	Neautorizovaný přístup k datům	99
5.3	Porušení integrity dat	100
5.4	Dopady využívání ICT při vedení účetnictví na audit	101
6	ERP SYSTÉMY	103
6.1	Vymezení pojmu ERP systém	103
6.2	Podmínky úspěšnosti implementace ERP systému	106
6.3	Rizikové oblasti implementace ERP systémů:	107
6.4	Moderní směry ve vývoji ERP systémů	109
7	RIZIKA A MOŽNOSTI KONVERZE ÚČETNÍCH ZÁVĚREK	111
7.1	Struktura účetního systému ČR.....	111
7.1.1	<i>K daňovým souvislostem implementace IFRS</i>	116
7.2	Možné varianty konverze účetní závěrky z ČÚS na IFRS	117
7.2.1	<i>Konverze na úrovni účetních výkazů</i>	118
7.2.2	<i>Konverze na úrovni zůstatků účtů (v obrátové předvaze)</i>	120
7.2.3	<i>Konverze na úrovni transakcí (v paralelních hlavních knihách)</i>	122
7.2.4	<i>Volba schématu konverze účetní závěrky</i>	124
8	VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU V ÚČETNICTVÍ	127
8.1	Elektronické podnikání.....	127
8.2	Poskytování aplikací na dálku	127
8.3	Účetní výkaznictví na internetu.....	131
8.4	XBRL	139
8.4.1	<i>Nové potřeby komunikace podnikových dat</i>	139
8.4.2	<i>Projekt XBRL</i>	142
8.4.2.1	Podstata XBRL	142
8.4.2.2	Taxonomie	145
8.4.2.3	XBRL International	147
8.4.2.4	Předpoklady uplatnění XBRL v praxi	149

8.4.3 Stav implementace XBRL	151
8.4.3.1 Implementace XBRL v USA	151
8.4.3.2 Projekt implementace XBRL v EU	153
8.4.3.3 Projekt založení jurisdikce XBRL v ČR	155
8.4.4 Dopady využití elektronické výměny dat na koncepci účetního výkaznictví a auditu – nové trendy	156
ZÁVĚREM	158
SEZNAM LITERATURY	161
REJSTRÍK	167
SEZNAMY	169

využívány. Přesto lze konstatovat, že problematika využití ICT v účetnictví si za období posledních zhruba 35 let vybudovala svébytnou účetní specializaci zabývající se právě otázkami využití ICT prostředků výpočetní a jiné techniky pro vedení účetnictví. V anglosaské terminologii se pro tento obor účetnictví vytvořil a je široce užíván pojem „účetních informačních systémů“ (Accounting Information Systems). Pod tímto názvem vycházejí odborné publikace, časopisy a jsou pořádány mezinárodní konference. V české terminologii není tento pojem zcela běžně používán a svým obsahem představuje tento obor řešení otázek implementace, využívání informačních a komunikačních technologií v účetnictví a jejich vzájemného ovlivňování. Řečeno formální českou účetní terminologií se jedná o problematiku dopadů soudobých ICT na formy a techniky vedení účetnictví.

Tato úvaha byla u zrodu názvu předkládané knihy. Zvolená terminologie použitá v názvu knihy by měla jasně zdůraznit, že se nejedná o publikaci zabývající se primárně informačními a komunikačními technologiemi jako nástrojem v jejich čisté podobě, ale jejich aplikační stránkou řešící možnosti, okolnosti a rizika jejich využívání v oblasti účetnictví.

Využívání účetnictví v podnikových informačních systémech mělo od svých počátků v 60. letech v Československu relativně velmi vysokou úroveň,

¹ ICT = Information and Communication Technologies – výsledek konvergence původně samostatných oborů informačních technologií a komunikačních technologií.